

Veranderen
door Doen

AS

steunpunt v

Jaarverslag 2017

Vooraf	5
Missie en werkwijze	7
Aan de slag in een tussenjaar	9
Ruimte in de marge, resultaten in 2017	10
Hulpverlening	
Project Activering Ongedocumenteerden	
Medisch Opvangproject Ongedocumenteerden	
Lokale hulpverlening, landelijke expertise	
Organisatie en financieel overzicht	29
Bestuur	
Winst en Verliesrekening over 2017	
Colofon	32

Emergency

AMC

sumc

FAIRWORK

hospitals

Basisrechten

- gezondheid
- rechten weten
- kan ik contact hebben met overheidsinstanties?
is dat gewaarlojk
- iets nieuws?
- tandarts?

Vooraf

Voor het ASKV is 2017 een jaar van stabilisatie geweest. Sinds de organisatie najaar 2016 de werkzaamheden voor het Amsterdamse Vreemdelingenloket heeft gestaakt, doen de medewerkers weer zelf de intakes naar eigen criteria en inzichten, wat rust heeft gebracht voor cliënten en hulpverleners. Omdat alles in nauw overleg is gedaan, is ook de samenwerking met de gemeente Amsterdam goed gebleven.

Het typeert de werkwijze van het ASKV: we werken graag samen, gaan partnerschappen aan en kunnen daarbij compromissen sluiten, maar varen wel onze eigen koers. De organisatie is 30 jaar geleden begonnen als actiegroep om ongedocumenteerden voor wie geen voorzieningen bestaan te ondersteunen. In de afgelopen jaren hebben steeds meer gemeenten verantwoordelijkheid genomen voor de basale rechten van deze groep kwetsbare mensen en bieden opvang in de vorm van bed-bad-broodvoorzieningen. Het ASKV verzorgt voor de gemeente Amsterdam een deel van de juridische trajecten en biedt maatschappelijke ondersteuning. Toen de gemeente aankondigde de criteria voor de toegang tot het sociale vangnet te verscherpen, heeft het ASKV samen met partners hiertegen flink lobby gevoerd, zonder dat dit de samenwerking met de beleidsmakers heeft geschaad. Het ASKV vangt in de eigen huizen nu kwetsbare personen op die door de nieuwe criteria op straat zijn komen te staan. Wij kunnen deze positie innemen omdat we naast overheidsfinanciering al die tijd ook ondersteund worden door particuliere fondsen en onze donateurs, waardoor we op eigen kompas kunnen blijven varen. Deze fondsen hebben het ons ook steeds mogelijk gemaakt innovatieve projecten op te zetten, waarmee we nog beter tegemoet kunnen komen aan de noden van onze cliënten.

Zo startte het ASKV met de steun van particuliere fondsen in 2011 het Medisch Opvangproject Ongedocumenteerden (MOO), waar het grote aantal ongedocumenteerden die met psychiatrische problemen op straat moeten zien te overleven wordt

opgevangen en begeleid naar behandeling en stabilisering. De laatste vier jaar is het MOO gefinancierd met geld van het rijk en van de gemeenten die mensen met psychiatrische problematiek naar het MOO doorsturen. Voor de komende drie jaar is de positie van het MOO verder gestabiliseerd met een driejarige subsidie van het Europese fonds AMIF en met de mogelijkheid de cliënten op te vangen in reguliere woningen in plaats van steeds wisselende renovatiepanden.

Het Project Activering Ongedocumenteerden (PAO), dat zich richt op het vergroten van toekomstmogelijkheden voor onze cliënten, is opgezet als driejarig project ook met financiële ondersteuning van de particuliere fondsen. Door de ervaringen met activering te evalueren verzamelen we gefundeerde argumentatie voor het opnemen van activering en het gemeentelijk beleid ten aanzien van ongedocumenteerden, en voor de openstelling van onderwijs en dagbesteding voor ongedocumenteerden.

Na dit jaar van stabilisatie volgt nu weer een spannend periode. In 2018 zullen in diverse gemeenten Lokale Vreemdelingen Voorzieningen worden opgetuigd, die als pilot moeten dienen voor het te ontwikkelen beleid. Het ASKV stelt zich coöperatief op en biedt de overheid in deze ontwikkelingen samenspraak én tegenspraak. Waar mogelijk werken we binnen de kaders, maar we zullen er altijd zijn voor de mensen die buiten de boot vallen. Dat doen we al dertig jaar en dat zal niet veranderen.

Frank van Haren, voorzitter van het bestuur

Missie en werkwijze

Ieder mens heeft dezelfde basisrechten, zoals onderdak, middelen voor levensonderhoud en gezondheidszorg. Bovendien heeft iedereen het recht op zelfbeschikking en de mogelijkheid om talenten en vaardigheden te ontplooien. Het ASKV wil een volwaardig bestaan voor alle vluchtelingen in Nederland, ook als zij (nog) niet over een verblijfsvergunning beschikken.

Missie

Veranderen door Doen is ons motto: door pragmatisch problemen aan te pakken laten we zien dat het anders kan. Het ASKV/Steunpunt Vluchtelingen ondersteunt (met name) uitgeprocedeerde asielzoekers in Nederland op sociaal, materieel en juridisch gebied. Naast juridische en maatschappelijke hulpverlening en huisvesting werkt het ASKV aan een structurele verbetering van hun positie door campagnes, onderzoek, lobby en acties. Alle activiteiten van het ASKV/Steunpunt Vluchtelingen staan in dienst van onze missie:

- De stichting heeft ten doel om zonder winstoogmerk vluchtelingen – ongeacht het land van herkomst of de reden van uitwijking – op te vangen en te begeleiden en hun belangen, al dan niet in rechte, te vertegenwoordigen.
- De stichting heeft ten doel om zonder winstoogmerk aan het Nederlandse publiek voorlichting te verschaffen over de vluchtelingenproblematiek.

Uitgangspunten

De kerntaak van het ASKV / Steunpunt Vluchtelingen is het bieden van juridische en maatschappelijke hulpverlening aan uitgeprocedeerde asielzoekers voor wie er in Nederland nauwelijks voorzieningen bestaan. Naast die directe hulpverlening heeft het ASKV in de loop van de jaren verschillende projecten ontwikkeld om de impact en effectiviteit van ons werk te versterken. Daarbij handelt het ASKV altijd vanuit de dagelijkse werkelijkheid van ongedocumenteerden in Amsterdam. De activiteiten worden allemaal ontwikkeld vanuit wat we in de praktijk leren over de noden van onze cliënten. Bij de nieuw ontwikkelde activiteiten werkt het ASKV nauw samen met de voor dat project relevante partners in het veld, zoals (medische) hulpverleners, gemeenten, overheidsinstellingen, advocaten, opleidingsinstituten en andere maatschappelijke organisaties.

Aan de slag in een tussenjaar

In vergelijking met de voorgaande jaren was 2017 wat betreft vluchtelingen voor de landelijke politiek een redelijk rustig jaar. Na het stuklopen van het bestuursakkoord over de opvang van ongedocumenteerden eind 2016, zijn lokale overheden doorgegaan met het waarborgen van de basale rechten voor ongedocumenteerden en bieden met eigen financiering opvang in de vorm van bed-bad-broodvoorzieningen.

Deze gemeentelijke opvang fungeert als vangnet voor het niet sluitende rijksbeleid waardoor [kwetsbare] mensen op straat zijn komen te staan. De voorziening biedt het minimaal noodzakelijke om de menselijke waardigheid te beschermen. Helaas heeft de gemeente Amsterdam om financiële redenen ervoor gekozen de criteria voor toegang tot het Programma Vreemdelingen, dat zowel opvang, als juridische begeleiding en GGD-screening regelt, aanzienlijk aan te scherpen. Mensen met een Dublinclaim, uit veilige landen en met een langdurig inreisverbod zijn nu uitgesloten van opvang. Dankzij de lobby van het ASKV / Steunpunt Vluchtelingen en onze samenwerkingspartners heeft die uitsluiting een halfjaar op zich laten wachten, maar is sinds november toch echt een feit. Amsterdam heeft hiermee de humanitaire ondergrens verlaten, met als gevolg dat weer meer kwetsbare personen bij ons aankloppen voor opvang en ondersteuning. Samen met andere hulpverleners houden we nauwgezet bij wie er op straat komt te staan en wat hun situatie is, om zo de Amsterdamse politiek te kunnen laten zien wat de gevolgen zijn van deze uitsluiting van basisrechten.

Naast de strijd om de nieuwe criteria in Amsterdam stond 2017 ook in het teken van wachten op wat er over de opvang van ongedocumenteerden zou worden opgenomen in het regeerakkoord van het nieuwe kabinet. De uitkomst gaf in eerste instantie weinig reden tot optimisme. Het plan is om in 8 gemeenten een zogeheten Lokale Vreemdelingenvoorziening (LVV) op te zetten, waar uitgeprocedeerde asielzoekers een korte tijd kunnen verblijven in afwachting van hun vertrek. De voorbereidingen voor implementatie die nu worden getroffen door landelijke en lokale

beleidsambtenaren lijken echter te wijzen op een veel realistischer aanpak, die gericht is op het komen tot oplossingen en waarbij de lokale partners een belangrijke rol spelen. Het ASKV/Steunpunt Vluchtelingen is uiteraard bereid deze rol op zich te nemen, zolang onze onafhankelijkheid, autonomie en de kwaliteit van onze hulpverlening niet in het geding komen. Daarnaast blijven we natuurlijk altijd opkomen voor degenen die buiten de boot vallen, zowel in onze hulpverlening als bij onze lobby.

Ondertussen zijn in dit jaar na het klappen van het bestuursakkoord en de voorbereidingen van een nieuwe landelijke regeling, de medewerkers van het ASKV gewoon aan de slag gegaan om mensen zonder papieren weer op weg te helpen. Op weg naar een opvangplek, naar rust en stabiliteit, op weg naar behandeling en gezondheid en naar een verblijfsvergunning of een andere oplossing. Bovendien kunnen we ook veel van onze cliënten daadwerkelijk aan de slag helpen. Met praktijkleertrajecten en cursussen nemen mensen, voor wie de situatie lange tijd uitzichtloos was, hun toekomst weer in eigen hand. Activering is essentieel in het traject naar zelfstandigheid. Maar het is geen wondermiddel. Zonder een dak boven het hoofd en een dagelijkse maaltijd kun je niet werken aan je toekomst. Onderdak en begeleiding moeten daarom altijd onderdeel zijn van dat traject. Ook levert activering geen instant succes; trajecten van een halfjaar zijn te kort om wezenlijk resultaat op te leveren. Een inclusief traject op maat, dat uitgaat van de noden én de kracht van ongedocumenteerden, helpt mensen echt op weg naar de toekomst. Daar blijft ASKV / Steunpunt Vluchtelingen aan en voor werken.

Ruimte in de marge: resultaten in 2017

In 2017 heeft het ASKV/Steunpunt Vluchtelingen voor bijna 50% van onze cliënten ervoor kunnen zorgen dat de illegale situatie waarin zij zich bevonden werd beëindigd. Daarnaast hebben we voor nog meer van onze cliënten en andere ongedocumenteerden veel verschillende praktijkleertrajecten en cursussen kunnen aanbieden. De ervaringen zijn zeer positief, mensen kunnen de jarenlange opgelegde ledigheid doorbreken en aan hun toekomst werken. Zij geven aan dat ze hierdoor meer grip op hun eigen leven hebben en ze beter kunnen omgaan met hun psychische problemen. In 2017 is het ook gelukt om voor het Medisch Opvangproject Ongedocumenteerden (MOO) dat in zes jaar tijd zich heeft ontwikkeld van pilot tot structurele voorziening voor mensen zonder papieren met ernstige psychische problemen, structurele huisvesting en financiering te waarborgen.

Het jaar kende ook enkele forse opgaven. De aangescherpte criteria voor gemeentelijke opvang hebben een directe invloed gehad op het werk van ASKV. We zagen een sterk groeiende toeloop van zeer kwetsbare mensen, onder wie zwangere vrouwen en LHBTQI-vluchtelingen met een Dublinclaim, op zoek naar opvang en ondersteuning. In de tweede helft van 2017 hebben we daarom onze capaciteit uitgebreid met 1 fte.

Personen met een Dublinclaim zijn in principe verplicht terug te keren naar het land van eerste aankomst in de EU en daar asiel aan te vragen. Velen van hen komen uit landen als Eritrea en hebben recht op asiel, maar dus in eerste instantie niet in Nederland. Als zij 18 maanden in Nederland verblijven zonder contact met de overheid kunnen ze hier een asielerzoek indienen. Sommige mensen keren terug, maar velen proberen ook die 18 maanden 'uit te zitten'. Zeker als men een Dublinclaim heeft in Italië, een land dat de grote aantallen vluchtelingen en migranten bij lange na niet aankan en waar

de opvang en begeleiding aan asielzoekers flink tekortschiet. Zeven moeders met jonge kinderen hebben we kunnen opvangen in de ASKV-huizen, maar onze plekken zijn beperkt en verschillende moeders hebben we moeten meedelen helaas geen plaats te hebben, in tegenstelling tot de Gezinslocatie van het Rijk, waar echter de kans bestaat dat ze uitgezet worden.

Om de effecten van het nieuwe beleid en de impact op de levens van kwetsbare personen te meten, is ASKV in samenwerking met het Wereldhuis, Dokters van de Wereld en Vluchtelingenwerk begonnen met het monitoren van de gevolgen van de uitsluiting. Er is een format ontwikkeld waarmee de organisaties kunnen rapporteren en deze gegevens worden maandelijks verzameld en geanalyseerd. Elke drie maanden wordt een rapportage opgesteld met de cijfers en de analyse, met waar nodig en van toepassing beleidsaanbevelingen richting politiek en beleidsmakers.

CERTIFICAAT
PAAKTOEGANGSCERTIFICAAT
LASSEN
Jeroen Engels

CERTIFICAAT
PAAKTOEGANGSCERTIFICAAT
LASSEN
Sjoerd Aarts

CERTIFICAAT
PAAKTOEGANGSCERTIFICAAT
LASSEN
Sjoerd Aarts

Hulpverlening

Werkwijze

Het ASKV streeft ernaar om ongedocumenteerde vluchtelingen te begeleiden vanaf het eerste contact tot aan een duurzame oplossing. Cliënten vinden het ASKV via het gemeentelijk Vreemdelingenloket, via andere hulporganisaties in de stad, via advocaten, of simpelweg na een tip van een vriend of bekende. Tijdens een intakegesprek achterhalen we de hulpvraag. Is er sprake van juridische problematiek, (geestelijke) gezondheidsperikelen, dakloosheid, maatschappelijke isolatie of uitzichtloosheid? Vaak betreft het een combinatie van factoren. Het maatschappelijk team stelt een hulpverleningsplan op, zodat zoveel mogelijk naar een concreet doel wordt toegewerkt. Daarbij wordt gewerkt met het 8-fasenmodel van Movisie¹, waarmee cliënten individueel begeleid worden naar grotere zelfstandigheid. Op de verschillende leefgebieden worden cliënten geholpen bij sociale, psychische en praktische problematiek. Aan de hand van hulpverleningsplannen worden per leefgebied individuele doelen opgesteld om de krachten van de cliënt te versterken en uiteindelijk de zelfstandigheid en onafhankelijkheid te vergroten. Een sociaal netwerk is daarbij van groot belang. Wij ondersteunen onze cliënten met het opbouwen en zoveel mogelijk uitbreiden hiervan.

Voor medische hulp neemt het maatschappelijk team contact op met professionals in ons friendly network van huisartsen, psychiaters, tandartsen, fysiotherapeuten en apothekers (onze cliënten zijn onverzekerbaar en hebben recht op medisch noodzakelijke zorg zoals dat onder het basispakket valt; tandartsen en fysiotherapeuten vallen daarbuiten). Vaak weten zowel cliënten en artsen niet waar ongedocumenteerden recht op hebben en moeten we bemiddelen. Als er sprake is van ernstige psychische klachten neemt ons Medisch Opvangproject Ongedocumenteerden de zorg over. Hier wordt in nauwe samenwerking met behandelaars van de Equator Foundation in rust naar stabilisatie of herstel toegewerkt.

Tegelijkertijd gaat, na uitgebreide dossieranalyse, het juridisch traject van start. Medewerkers zoeken via ons advocaten-spreekuur een advocaat met de juiste expertise, met wie ze vervolgens samen de meest kansrijke benadering afstemmen en ze helpen de cliënt met het zoeken naar ondersteunend bewijsmateriaal. Het is intensief en tijdrovend werk, maar de re-

sultaten zijn ernaar. Het ASKV vervult ook een belangrijke rol als doorverwijzende instantie. Belangrijke juridische doorverwijzingen zijn o.a. het eerste contact met een (nieuwe) advocaat; een overdracht naar het project Recht in Zicht van het Leger des Heils indien er mogelijk sprake is van mensenhandel, of verwijzing naar hulpverleners in andere steden.

Dit hele traject moet uitmonden in een oplossing, hier in Nederland of in het land van herkomst. Een positief resultaat kan een vergunning zijn, vrijwillige terugkeer, of hernieuwd recht op rijksopvang vanwege een kansrijke procedure. In alle gevallen komt een einde aan onzekerheid en illegaliteit. Dit lukt vaak, maar niet altijd. Sommige cliënten maken bij de huidige wetgeving simpelweg geen kans op legaal verblijf. Het ASKV praat hier open en eerlijk over. Via een cursus toekomstoriëntering helpen we hen om een bewuste keus over hun toekomst te maken, ook wanneer een verblijfsvergunning niet tot de mogelijkheden behoort. Desgewenst verwijzen we cliënten door naar een organisatie gespecialiseerd in vrijwillige terugkeer

Aanmeldingen 2017

In 2017 hebben 253 mensen zich aangemeld bij het ASKV / Steunpunt Vluchtelingen, 182 mannen en 71 vrouwen. Van hen zijn in het afgelopen jaar 77 cliënt geworden bij het ASKV. Met hen zijn we een juridisch en maatschappelijk traject ingegaan. Van hen zijn 35 daarnaast ook begonnen met dagbesteding in de vorm van Nederlandse les, of een cursus bij het Project Activering Ongedocumenteerden (PAO). Deze cijfers laten zien dat lang niet iedereen die zich aanmeldt bij het ASKV ook daadwerkelijk cliënt wordt. Na een grondige intake, die soms meerdere afspraken in beslag neemt, kan worden geconcludeerd dat een persoon niet tot onze doelgroep hoort en wordt doorverwezen naar een andere organisatie of andere stad.

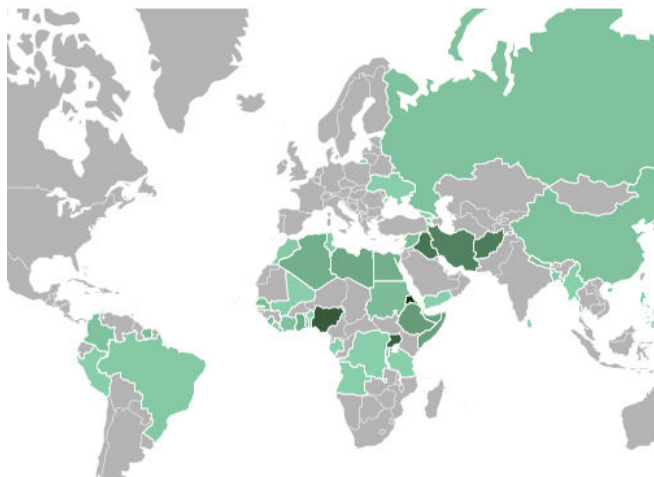
Herkomstlanden

Mensen uit de hele wereld kloppen aan bij het ASKV, in het afgelopen jaar uit 49 verschillende landen. Onderstaande kaart biedt een geografisch overzicht van de herkomst van onze bezoekers. Oost- en West-Afrika vormen samen met het Midden-Oosten de belangrijkste herkomstregio's. De grootste groep komt uit Eritrea en daarnaast komen veel van onze cliënten uit Nigeria en Oeganda.

Het fors gestegen aantal meldingen uit Eritrea, vorig

jaar waren het 21 personen, springt het meest in het oog. Dit is voornamelijk veroorzaakt doordat mensen met een Dublinclaim niet meer in de gemeentelijke voorzieningen in Nederland worden opgevangen.

Herkomstlanden 2017

Top 10 herkomstlanden	Aantal	Totaal%
Eritrea	52	20,5%
Nigeria	19	7,5%
Oeganda	18	7,1%
Irak	16	6,3%
Afganistan	14	5,5%
Iran	13	5,1%
Ethiopië	9	3,6%
Somalië	8	3,2%
Libië	7	2,8%
Algerije / Egypte / Ghana	6	2,4%

Juridische resultaten

In totaal maakten in 2017 115 personen gebruik van een juridisch en maatschappelijk begeleidingstraject bij het ASKV / Steunpunt Vluchtelingen. Voor 49,5% van onze cliënten is een resultaat bereikt waarmee de illegaliteit is beëindigd en een duurzame oplossing (vergunning, kansrijke procedure, of terugkeer) is gerealiseerd of binnen handbereik gebracht. Dit betekent dat 57 personen óf een verblijfsvergunning hebben gekregen, óf opnieuw zijn opgenomen in de rijksopvang.

De cijfers: 13 cliënten hebben een asielvergunning gekregen, 1 cliënt een vergunning op humanitaire gronden, 3 cliënten kregen een vergunning op basis van artikel 8 ERVM (recht op gezinsleven), 5 cliënten een vergunning voor verblijf bij partner / kind, 1 cliënt kreeg een vergunning als erkend slachtoffer van mensenhandel, 36 cliënten zijn terug naar de rijksopvang, van wie 17 in verband met herhaald asiilverzoek, 13 met een artikel-64-procedure (uitstel van vertrek op medische gronden), en 5 met een verlopen Dublinclaim². Eén persoon is naar een gezinslocatie gegaan.

Voor 27 personen moesten de juridische hulpverleners op basis van het begeleidingstraject concluderen dat er geen perspectief op een verblijfsvergunning bestond. Dit wordt altijd helder naar de cliënt gecommuniceerd, om een eerlijk beeld over de toekomst te schetsen en het ‘stapelen’ van hopeloze procedures te voorkomen. Van hen zijn 16 personen doorverwezen naar Vluchtelingenwerk en/of een terugkeerorganisatie voor toekomstoriëntering of vrijwillig vertrek. Met 13 personen is in het afgelopen jaar het contact verloren.

ASKV juridische resultaten 2017

- Asiel
- Verblijf bij partner of kind
- Humanitaire gronden
- EVRM 8
- Slachtoffer mensenhandel
- Artikel 64
- HASA
- In procedure na Dublin-claim
- Terug in opvang [gezinslocatie]
- Geen perspectief
- Doorverwezen terugkeerorganisatie

²ASKV is halverwege het jaar begonnen een (verlopen) Dublinclaim op te nemen in onze database. Het aantal kan dus hoger zijn, maar dat is niet geteld

Sarah uit Eritrea

Het ASKV heeft het laatste jaar veel vragen om opvang gekregen van kwetsbare vrouwen. Zo was daar Sarah, een Eritrese vrouw van 28 jaar oud. Februari 2017 kwam ze bij ons, drie maanden zwanger, ze liep op krukken omdat ze de medicijnen die ze voor haar hernia kreeg niet mocht gebruiken tijdens de zwangerschap. Sarah had geen contact meer met de vader van de baby. Ook had ze geen advocaat meer. Ze stond op straat, daarom hebben we haar opgevangen in een van onze huizen.

Voor psychische hulp hebben we haar aangemeld bij Equator, een GGZ-instelling die gespecialiseerd is in deze getraumatiseerde vluchtelingen. Ook hebben we haar begeleid tijdens de afspraken met medische zorgverleners. In augustus 2017 kon ze in het ziekenhuis bevallen. Haar dochter was iets te licht en moest in het begin extra in de gaten gehouden worden. Daarna zijn moeder en dochter samen teruggegaan naar het ASKV-opvanghuis. Het contact met de vader uit Zeeland was inmiddels enigszins hersteld, zodat hij zijn kind ook heeft kunnen zien.

Juridische hulp hebben we Sarah kunnen geven via ons advocatenspreekuur. September 2017 was ze klaar om asiel aan te vragen. Op dit moment woont ze met haar dochter in een asielzoekerscentrum van het rijk en hebben beiden weer recht op leefgeld en een zorgverzekering.

Trajecten

Het ASKV is in 2017 gestart met trajectbegeleiding voor 52 cliënten die juridisch perspectief op legaal verblijf hebben in het kader van het Amsterdams Uitvoeringsplan Programma Vreemdelingen 2.0. Deze trajecten zijn aan het ASKV toegewezen op advies van de Veldtafel Vreemdelingen en na besluit van de gemeente. Het trajectplan behelst onder andere gesprekken met de cliënt (en indien aanwezig advocaat), dossieronderzoek naar juridische mogelijkheden voor legaal verblijf, het vinden van de juiste advocaat en de coördinatie van de te nemen stappen om te komen tot een aanvraag van een herhaald asiolverzoek of een reguliere vergunning. Het ASKV rapporteert periodiek aan gemeente en Vreemdelingenloket over de voortgang binnen de trajecten.

Maatschappelijke resultaten

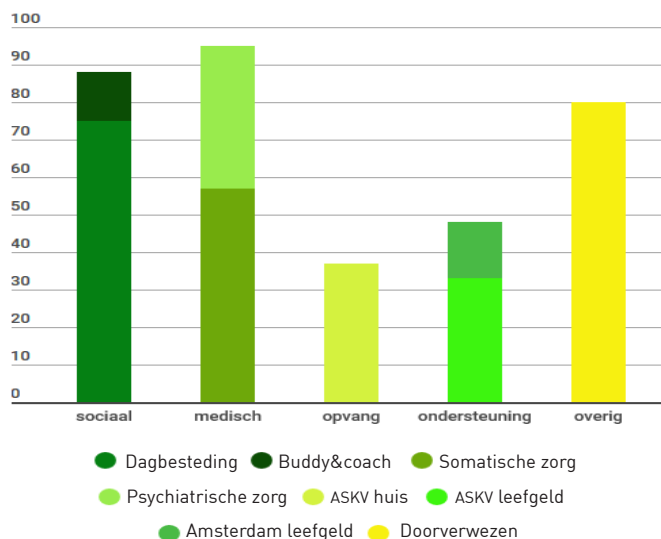
Naast de juridische ondersteuning biedt het ASKV ook steeds meer maatschappelijke begeleiding. We helpen cliënten met toegang tot basale medische zorg en psychosociale ondersteuning, en verwijzen door naar gespecialiseerde behandelaars. Door de maatschappelijk hulpverleners zijn 57 personen geholpen naar een huisarts, ziekenhuis, tandarts of fysiotherapeut en 38 personen begeleid naar psychiatrische hulp. In de rol als verwijzer heeft het ASKV op maatschappelijk vlak 80 cliënten naar passende hulp begeleid. Hieronder vallen onder andere de bed-bad-broodvoorzieningen, opvang in andere steden, het Vreemdelingenloket, maar ook overige (para)medische hulp zoals een opticien.

Belangrijk onderdeel van de ondersteuning op sociaal gebied is de activering in de vorm van Nederlandse les en de praktijkleertrajecten en cursussen van het Project Activering Ongedocumenteerden (PAO). In 2017 zijn 76 personen aangemeld voor dagbesteding en activering. In 2016, het eerste jaar van het PAO was het soms nog moeilijk mensen te motiveren om deel te nemen aan de activiteiten, maar in 2017 vonden de praktijkleer-trajecten en cursussen gretig aftrek onder de cliënten van het ASKV. Sommige cliënten volgden zelfs meerdere praktijkleer-trajecten en cursussen. Met 65% van alle cliënten in ambulante trajecten die cursussen volgen zitten we al bijna op het streefgetal van 75%.

Er is dit jaar extra ingezet om de (zeer) kwetsbare mensen die in onze huizen wonen te stimuleren om cursussen te vol-

gen. Juist ook omdat uit de resultaten van het PAO blijkt dat activering een zeer positieve invloed heeft op het mentale welzijn. Wij zijn dan ook verheugd dat bijna alle cliënten dit jaar aan een vorm van dagbesteding hebben deelgenomen. Zie pagina 20 voor meer informatie over de resultaten van het PAO.

Maatschappelijke resultaten

Opvang

Het ASKV heeft in 2017 1 nieuwe woonplek gekregen en beschikt nu over 26 woonplekken voor cliënten. In totaal woonden dit jaar 37 personen in een van onze huizen, van wie 17 als nieuwkomer. De cliënten die in de opvang verblijven zijn vanwege uiteenlopende redenen kwetsbaar, zoals zwangere vrouwen, gezinnen met kinderen, homoseksuele vluchtelingen, of chronisch zieke cliënten. De personen die in 2017 zijn gekomen, zijn voor het merendeel kwetsbare personen met een Dublinclaim. Onder hen 7 moeders met een jonge kinderen, 2 vrouwen waren (hoog)zwanger toen ze bij ons kwamen en hebben inmiddels een kindje. Ook de andere kwetsbare cliënten in de opvang, zoals homoseksuelen, jongeren die net meerderjarig zijn of chronisch zieken, komen niet in aanmerking voor gemeentelijke opvang of leefgeld. Een stabiele leefomgeving is echter essentieel om te kunnen werken aan perspectief. In eerste instantie is de opvang er om tot rust te komen en vervolgens kan van hieruit gewerkt worden aan een duurzame oplossing.

Hanna uit Eritrea

Hannah uit Eritrea kwam eind 2016 bij het ASKV op intake. Ze was al een paar maanden in Nederland, maar was uitgeprocedeerd vanwege een Dublinclaim. Ze vertelde dat ze na 5 jaar eindelijk haar in Nederland wonende inmiddels twaalfjarige dochter weer kon zien en hier wilde blijven om voor haar kind te zorgen. Op het eerste gezicht was niets mogelijk, ze moest 18 maanden wachten voordat ze hier een asielaanvraag kon indienen. Na het bestuderen van haar dossier en overleg met een advocaat werd duidelijk dat er mogelijk een kans was op grond van 'Chavez', de uitspraak van het Europese Hof van Justitie van 10 mei 2017 over illegale ouders met een Nederlands kind. In deze uitspraak is besloten dat er meer waarde gehecht moet worden aan de daadwerkelijke afhankelijkheid van het kind aan de illegale ouder. Het enkele feit dat een legale ouder aanwezig is in de lidstaat die in staat kan zijn om voor het kind te zorgen is wel relevant, maar zal niet meer doorslaggevend zijn om verblijfsrecht aan de illegale ouder te weigeren; alle betrokken omstandigheden van de zaak moeten meegenomen worden.

In het geval van Hannah zorgde de vader die een Nederlandse nationaliteit heeft, ook voor de dochter. Hannah moest dus bewijzen verzamelen waaruit de afhankelijkheid van de dochter bleek. Dit bestond onder andere uit brieven van instanties die verklaarden dat ook de moeder in het leven van dit kind moest zijn.

Begin dit jaar Enkele weken geleden kwam het goede nieuws: Hannah hoefde niet 18 maanden te wachten voor ze weer een asielaanvraag kon indienen. Ze heeft een Chavez-vergunning gekregen voor de duur van 5 jaar.

De opvang is van tijdelijke aard en het streven is een periode van maximaal een half jaar. Dit omdat er maar een beperkt aantal plekken zijn en de behoefte groot is. Door de complexe en schrijnende situatie van veel cliënten komt het echter vaak voor dat de opvangperiode langer is.

In 2017 voorzag het ASKV 33 cliënten van leefgeld, terwijl 15 cliënten via ons leefgeld van de gemeente Amsterdam kregen. Onder hen alle mensen die in onze opvang wonen en daarnaast mensen die we juridische en maatschappelijke hulpverlening bieden, maar die elders onderdak hebben. De mensen die via het ASKV leefgeld ontvangen van de gemeente doorlopen een traject binnen het Programma Vreemdelingen.

Sociale activiteiten

In 2017 zijn er vanuit het ASKV weer verschillende uitjes georganiseerd voor de cliënten. Zo zijn de stagiair(e)s van het maatschappelijk team met een groep cliënten naar Artis geweest. In het Stedelijk Museum hebben ze de tentoonstelling van Zanele Muholi bezocht. Deze de jonge Zuid-Afrikaanse fotograaf onderzoekt, documenteert en verbeeldt in haar werk de zwarte LGBTQI-identiteit in het hedendaagse Zuid-Afrika. Een van de kinderen is voor zijn verjaardag met zijn vader naar de bioscoop geweest. Stuk voor stuk uitjes die voor onze doelgroep zeer speciaal zijn.

Nederlandse les

Het ASKV verzorgt al vele jaren voor eigen cliënten en andere ongedocumenteerden lessen Nederlands als Tweede Taal. Voor onze doelgroep, die vaak in de marges van de samenleving leeft, is kennis van de Nederlandse taal van extra belang: het versterkt de zelfredzaamheid, doorbreekt het isolement, vergroot het zelfvertrouwen en bevordert deelname aan de samenleving. De aandacht bij de lessen is gericht op cliënten die geen hoger onderwijs hebben genoten en in veel gevallen laaggeletterd zijn. Hoogopgeleide cliënten verwijzen we door naar andere taalaanbieders.

Het ASKV werkt met een kwalitatief hoge leermethode, 'Stap 1 nieuw', die speciaal gericht is op laaggeletterden. Met veel kleurig beeldmateriaal, dat meer aanspreekt dan tekst in zwart-wit. Deze methode leunt niet op audiovisueel materiaal en is gericht op groepsgewijs lesgeven. Het ASKV werkt met 7

vrijwillige docenten. De lessen zijn 2 keer per week in de avonden.

De cursussen worden gegeven in twee blokken: van januari tot juli en van september tot en met december. In de eerste helft van 2017 waren er 42 cursisten, in de tweede helft 44. De cursisten worden verdeeld over 3 groepen met 2 tot 3 docenten per groep. De drie groepen hebben verschillende niveaus: beginners, halfgevoerden en gevorderden (officieel A0, A0-A1 en A1). De gevorderden hebben aan het eind van de cursus een examen gedaan dat hoort bij de lesmethode die het Europese A1-niveau heeft. Bij het eindfeest wordt iedereen in het zonnetje gezet en krijgt ook iedereen een certificaat uitgereikt. We hebben een samenwerking met het Taalhuis Amsterdam, dat in het lesprogramma gratis plaatsen aanbiedt aan vergevorderde cliënten van het ASKV, zodat zij door kunnen blijven leren nadat ons programma is afgerond.

Staatloosheid project

Wereldwijd zijn er meer dan 10 miljoen mensen die geen nationaliteit hebben en dus staatloos zijn. Staatlozen worden door geen enkel land ter wereld als burger erkend en kunnen daarom geen beroep doen op de bescherming van een overheid. Het is niet bekend hoeveel staatlozen zich in Nederland bevinden, omdat Nederland niet beschikt over een vaststellingsprocedure. Cijfers van geregistreerde staatlozen wisselen van 2000 tot 12.500, terwijl er rond de 80.000 personen geregistreerd staan als 'nationaliteit onbekend', onder wie zich naar verwachting ook staatlozen bevinden.

Het ASKV is in 2016 in samenwerking met het European Network on Statelessness (ENS) gestart met het project voor het verbeteren van de situatie van staatlozen door middel van (dossier-) onderzoek, strategisch procederen, opbouw van jurisprudentie en actieve beleidsbeïnvloeding. Deze opgedane kennis en vaardigheden worden nu breder geïncorporeerd in de juridische en maatschappelijke hulpverlening van het ASKV. Op het gebied van strategisch procederen is voor 2 zaken van de strategische dossiers op status erkenning en 1 buitenschuld aanvraag ingediend en worden staatlozen verder in brede zin geadviseerd en begeleid.

Door het werk van de afgelopen anderhalf jaar is het ASKV al min of meer gaan functioneren als landelijk meldpunt voor staatlozen. We investeren blijvend in kennisverzameling en ex-

Laura uit Nigeria

Halverwege 2017 klopte Laura aan bij het ASKV. Ze zag er moe, verslagen en eenzaam uit. Ze vertelde dat ze thuisloos was. Ze sliep bij mannen die misbruik maakten van haar kwetsbare situatie om maar niet op de straat te belanden. Laura is vanuit Nigeria naar Nederland gehaald door een mensenhandelaar die haar dwong in de straatprostitutie te werken. Hiervoor is ze uiteindelijk opgepakt door de politie, waardoor ze aan de mensenhandelaar kon ontsnappen. Ze heeft hierover echter nooit gesproken, omdat de man haar had overtuigd dat ze was vervloekt. Laura werd verkracht en misbruikt vanaf de eerste dag dat ze in Nederland aankwam. Hierdoor heeft ze psychisch veel schade opgelopen, waardoor ze zich de details van de mensenhandelaar niet kan herinneren.

Nadat ze zich bij het ASKV heeft aangemeld zijn we samen met Laura aan het werk gegaan om haar zaak voor te bereiden. Er worden bewijsstukken verzameld en een advocaat geregeld. En we gaan in gesprek met artsen en specialisten om haar verhaal volledig te krijgen. In de tussentijd is Laura vastberaden om wat van haar leven te maken. Ze vindt een kamer, wat haar rust geeft, onder meer omdat ze af is van de dagelijkse stress van het regelen van een slaapplek en voldoende voedsel. Dit maakt het mogelijk om ook stappen te zetten op medisch en sociaal gebied. Zo hebben we Laura doorverwezen naar traumabehandeling bij Equator en volgt ze Nederlandse les bij het ASKV. Dit geeft haar zelfvertrouwen een enorme boost. Ze kan communiceren met mensen en ze voelt dat ze zich op een positieve manier ontwikkelt. Nu wil Laura de weerbaarheidstraining van het PAO volgen om steviger in haar schoenen te staan en samen met andere vrouwen te leren om grenzen en behoeften duidelijk aan te geven. Laura werkt hard voor haar toekomst en heeft door ondersteuning van het ASKV weer hoop gekregen.

A photograph of a hair salon with a green overlay. On the left, a woman with curly hair is washing a woman's hair in a white sink. The woman being washed is wearing a leopard print top and pants and has her eyes closed. On the right, a man in a white hoodie is washing a man's hair in a white sink. The man being washed is wearing a denim jacket and has his eyes closed. In the background, there are other people and salon equipment.

Een staatloze vrouw uit Ethiopië verbleef jarenlang zonder papieren in Nederland. Om iets omhanden te hebben volgde ze de kapperscursus bij het PAO. Doordat ze actief werd, durfde ze ook weer over haar toekomst na te denken. Na jaren van stilstand startte ze met de juridische hulpverleners van ASKV een nieuwe procedure op humanitaire gronden en ontving haar verblijfsvergunning. Maar de kapperscursus heeft ze niet verlaten. Omdat ze het ASKV en PAO wil steunen werkt ze nu als vrijwilligster bij de cursus. Hierover zegt ze: 'De kapperscursus was en is het moment in de week dat ik niet nadenk over mijn verleden. Minder in mijn hoofd zitten is goed voor mij geweest, de docent heeft mij meer zelfvertrouwen gegeven. Ik hoop dit mee te kunnen geven aan nieuwe deelnemers.'

peritiseoverdracht aan andere partners in het werkveld en professionals in binnen- en buitenland. De juridische handleiding voor het beschermen van staatlozen tegen arbitraire detentie, die door het ASKV is opgesteld, wordt veelvuldig opgevraagd door advocaten die zich bezighouden met vreemdelingenrecht.

Met de onlangs opgerichte burgerrechtenorganisatie Kompas (kompas.ngo) is een lobbytraject ingezet, gericht op verbetering van het wetsvoorstel voor een vaststellingsprocedure staatloosheid. Na de publicatie van het wetsvoorstel in september 2016 lijkt de implementatie hiervan eindelijk dichterbij te komen. Hiermee krijgen meer mensen de mogelijkheid om hun staatloosheid vast te laten stellen en op die manier hun rechten als staatlozen te effectueren. Hiervoor zijn echter nog wel een aantal aanpassingen in het wetsvoorstel noodzakelijk. Dit heeft het benodigde momentum bereikt, mede dankzij de tentoonstelling Staatloos in het Rijksmuseum (6-10 2017 t/m 7-1 2018). In het kader van deze tentoonstelling heeft het ASKV, samen met ENS en het Institute on Statelessness & Inclusion de expertmeeting Stateless but not Rightless georganiseerd. Deze expertmeeting, o.a. bijgewoond door Europarlementariër Judith Sargentini, was speciaal gericht op hulpverleners, advocaten en academici en er werd specifiek aandacht besteed aan de noden van staatlozen in willekeurige detentie.

In 2018 gaan, in samenwerking met ENS en het Institute on Statelessness & Inclusion, twee nieuwe projecten van start waarbij wordt gefocust op de nexus tussen gedwongen migratie en staatloosheid, en in de ervaringen van staatlozen uit Syrië in Europa.

Documentatie

Voor veel van onze cliënten geldt dat zij voor hun herhaalde asielaanvraag of voor een verblijfstitel op andere gronden documenten nodig hebben uit het land van herkomst. Veel uitgeprocedeerde asielzoekers hebben deze documenten, door uiteenlopende oorzaken, echter niet. Om deze reden is het ASKV in 2016 ook gestart met het opzetten van netwerken in de landen van herkomst, om het verzamelen van documenten gemakkelijker te maken.

In samenwerking met advocatenmakelaar TrustLaw en advocatenkantoor Latham & Watkins zijn in de landen Oeganda, Sierra Leone en Ethiopië netwerken opgebouwd en handleidingen opgesteld voor het verkrijgen van documenten in deze jurisdicties. Lokale adviseurs hebben de handleidingen gecon-

troleerd en aangevuld vanuit lokale ervaring. Deze handleidingen functioneren hierdoor als kwaliteitswaarborg van toekomstige zoekacties, verificatie van verkregen documenten in procedures, en ze dragen tevens bij aan continuïteit. Inmiddels zijn er ook contacten gelegd in India, Burkina Faso, Ghana en Afghanistan, waar zoekacties zijn verricht. Er wordt nu gekeken naar Irak, Afghanistan en de Palestijnse Gebieden om netwerken op te bouwen en specifieke handleidingen op te stellen.

Het aantal verzoeken van cliënten voor het verkrijgen van documenten valt echter een stuk lager uit dan was verwacht. Het blijkt dat veel van hen zelf de documenten weet te bemachtigen, met financiële ondersteuning van het ASKV. Sinds het begin van het project heeft het ASKV in totaal 61 documenten (26 in 2016 en 33 in 2017) gefinancierd en procedure en resultaat in kaart gebracht.

In het juridisch proces is het echter van groot belang dat deze documenten zijn verkregen volgens de regels die de IND hanteert. Daarom is in 2017 extra aandacht besteed aan het in kaart brengen van de gehele procedure, vanaf het opvragen van documenten uit land van herkomst, tot het inbrengen in de procedure en de beslissing / motivering van de IND. Dit is niet alleen belangrijk voor documenten die worden opgevraagd met behulp van het opgebouwde netwerk van ASKV, maar ook relevant voor documenten die cliënten zelf weten te verkrijgen. Door een betere kijk en controle op de procedure hoe documenten worden verkregen en ingezet, is er meer garantie dat de documenten ook daadwerkelijk bruikbaar zijn in de procedure en erkend worden door de IND.

Project Activering Ongedocumenteerden (PAO)

Aan de slag

Het Project Activering Ongedocumenteerden (PAO) van het ASKV richt zich op het vergroten van de toekomstmogelijkheden voor onze doelgroep. Vluchtelingen zonder verblijfsvergunning hebben geen toegang tot overheidsvoorzieningen, mogen niet werken, geen educatie volgen als ze boven de achttien zijn en geen vrijwilligerswerk doen. Hierdoor vervalt men in ledigheid, met vaak negatieve gevolgen op de geestelijke en fysieke gezondheid. Vaak zijn mensen ook door het verblijf in het AZC en in de BBB-opvang gehospitaliseerd, angstig en passief geworden. Deze klachten, veelal gepaard aan een posttraumatische-stressstoornis of depressie, verminderen het persoonlijk

welzijn, de zelfredzaamheid, en het vermogen om toekomstgerichte keuzes te maken.

Het ASKV begeleidt mensen om te komen tot een duurzame oplossing. Deze trajecten kunnen moeizaam zijn en lang duren, waarbij actieve medewerking van ongedocumenteerden zelf van groot belang en ook vereist is. Met het PAO beogen we dat mensen door middel van activering in de vorm van praktijkleertrajecten, dagbesteding en cursussen, meer grip krijgen op hun leven en toekomst. Het PAO onderscheidt zich door het structurele aanbod van praktijkleertrajecten en aansluitende cursussen te koppelen aan ervaren docenten, landelijke lobby en onderzoek, juridische en maatschappelijke begeleiding.

Daarnaast streeft het ASKV met het PAO ernaar een verruiming van de toegang tot onderwijs en (vrijwilligers)werk voor ongedocumenteerden wettelijk mogelijk te maken. Door middel van onderzoek, een (wetenschappelijke) evaluatie van de resultaten van de activiteiten en het verzamelen van goede voorbeelden uit het buitenland wordt bewijs bijebracht over de positieve effecten van activering op de (mentale) gezondheid en veerkracht van ongedocumenteerden. En op de samenleving als geheel.

Resultaten 2017

Het PAO is een driejarig project, dat inmiddels twee jaar loopt. Aan de hand van de feedback van deelnemers, docenten en onderzoekende studenten hebben we accenten kunnen wijzigen, waardoor de indeling van de trajecten en cursussen nog beter bij de doelgroep aansluit. Het traject fietsen-maken, de EHBO-cursus, een driedaagse ondernemerschapscursus, yogalessen, vervolgtrajecten op de praktijkleertrajecten, psychosociale ondersteuning (PSO) en toegang tot verschillende werkplaatsen na afloop van de praktijkleertrajecten zijn er inmiddels extra bijgekomen. Voor de begeleiding van deelnemers door vrijwilligers heeft het PAO aansluiting gezocht bij het buddyproject van het maatschappelijk team van het ASKV.

Een andere accentverschuiving is dat de lobby niet alleen maar gericht is op een wetwijziging, maar ook op het creëren van ruimte in de marge om toegang tot onderwijs en zinvolle dagbesteding voor ongedocumenteerden te vergroten. Een aansprekend resultaat is dat het gelukt is om een van onze cliënten te begeleiden naar een reguliere mbo-opleiding.

In 2017 zijn de praktijkleertrajecten en cursussen grotendeels voortgezet zoals gepland in het begin van de projectperiode.

Iedereen die zich meldt bij het ASKV voor hulpverlening krijgt ook informatie over de mogelijkheden van activering en wordt aangemoedigd deel te nemen. Degenen die zich aanmelden krijgen een traject op maat aangeboden. Iedere deelnemer doorloopt een traject gericht op het ontwikkelen van een specifieke ondernemersvaardigheid die zowel in Nederland, het land van herkomst of elders inzetbaar is. Deze trajecten duren ongeveer een halfjaar en worden geleid door een ervaren en betrokken docent.

Op verzoek van de cursisten zijn in het eerste en tweede projectjaar na-trajecten ontwikkeld, om te voorkomen dat na een praktijkleertraject van een halfjaar men weer veroordeeld is tot ledigheid en om deelnemers de mogelijkheid te geven zich verder te specialiseren. Inmiddels bestaat er voor elk praktijkleertraject een na-traject en kunnen oud-deelnemers worden doorverwezen naar vervolgcursussen bij partnerorganisaties. In 2017 zijn we voor de cursus fietsen-maken de samenwerking aangegaan met Stichting Veranders en Vluchtelingenwerk. Door statushouders en ongedocumenteerden samen te brengen hoopt het PAO de rigide percepties van de categorieën 'statushouder' en 'ongedocumenteerd' te doorbreken. Voor het lobbywerk, het bestendigen van de activiteiten van het PAO en het toegankelijk maken van regulier onderwijs en dagbesteding voor ongedocumenteerden werken we samen met verschillende partners uit het veld. In 2017 zijn deze samenwerkingsverbanden steeds verder uitgebreid naar nieuwe partners, buiten het hulpverleningscircuit en de vreemdelingenketen.

Om het activeringsargument kracht bij te zetten is de landelijke werkgroep 'Aan de Slag' in 2017 met het Verwey-Jonker Instituut in Utrecht overeengekomen om onderzoek te doen

Overzicht praktijkleertrajecten in 2017

	ICT 1 traject 10 deelnemers		Kleding maken (niveau 1&2) 3 trajecten 32 deelnemers
	Webdesign & Programmeren 1 traject 8 deelnemers		Kappen 2 trajecten 20 deelnemers
	Lassen (niveau 1&2) 2 trajecten 9 deelnemers		Fietsen maken 2 trajecten 11 deelnemers

Overzicht cursussen 2017

Basisrechten
2 trainingen
19 deelnemers

Toekomst oriëntering
2 trainingen
18 deelnemers

Weerbaarheid
1 training
8 deelnemers

EHBO
1 training
9 deelnemers

Yoga
1 cursus
19 deelnemers

Coaching
2 trainingen
20 contacten

PSO
1 cursus
9 deelnemers

naar de praktijk in Duitsland, waar een extra wettelijke categorie bestaat waarbij ongedocumenteerden die nog niet uitgezet kunnen worden groeiende rechten hebben wat betreft maatschappelijke participatie en het volgen van onderwijs.

Voor het laatste deel van de projectperiode is binnen het PAO in de tweede helft van 2017 een gestructureerde Monitoring, Evaluation & Learning (MEL) opgezet om de effecten en impact van het project te meten. De opgedane kennis en bewijslast, verzameld aan de hand van de onderzoeken, de expertmeetings, bijeenkomsten, de evaluaties en MEL worden gebruikt voor het samenstellen van de 'Toolkit activering ongedocumenteerden'. Deze toolkit zal fungeren als een handleiding voor het opzetten van activeringstrajecten door verwante organisaties, maar biedt ook gefundeerde argumentatie voor het opnemen van activering in het overheidsbeleid ten aanzien van ongedocumenteerden en voor de openstelling van onderwijs en dagbesteding voor deze groep mensen.

Medisch Opvangproject Ongedocumenteerden

Asielzoekers met psychische problemen lopen een vergroot risico dat hun asielaanvraag onterecht wordt afgewezen. De Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) stelt als eis dat een asielzoeker coherent en consistent kan verklaren over zijn of haar vlucht en vluchtredenen. Als iemand hiertoe niet in staat is, kan de IND een asielverzoek als ongeloofwaardig afdoen. Psychische problemen kunnen de mate waarin iemand cohe-

rent en consistent kan verklaren ernstig beïnvloeden. Bij het ASKV kloppen regelmatig ongedocumenteerden met ernstige psychische problemen aan, die zonder zorg op straat staan. Zonder noodzakelijke voorzieningen en intensieve begeleiding kan deze doelgroep een gevaar zijn voor zichzelf of hun omgeving. Bij ongedocumenteerden met ernstige psychische problematiek blijkt vaak sprake te zijn van een negatieve vicieuze cirkel: zonder verblijfsvergunning is er geen recht op opvang, zonder opvang is er geen toegang tot passende medische zorg, zonder medische zorg geen kans op het creëren van een toekomstperspectief.

In 2011 startte het ASKV daarom het Medisch Opvangproject Ongedocumenteerden (MOO) met als uitgangspunt dat psychisch zieke mensen niet op straat kunnen leven. Inmiddels biedt het MOO plaats aan 50 mensen, is er voor veel cliënten medische behandeling en juridisch perspectief gerealiseerd en heeft het MOO een verankerde positie in het maatschappelijk veld rondom ongedocumenteerden. Door de medische en juridische situatie integraal te verbeteren draagt het MOO bij aan het creëren van toekomstperspectief voor deze kwetsbare patiëntengroep. Vanuit een stabiele onderdak situatie kan aan een passend en succesvol toekomsttraject gewerkt worden: legaal verblijf in Nederland, of terugkeer naar het land van herkomst.

Stabiliteit

In de afgelopen 7 jaar heeft het MOO laten zien dat met goede opvang en begeleiding daadwerkelijk verbeteringen te realiseren zijn voor deze specifieke doelgroep die nergens anders heen kan. Het MOO is begonnen als pilot en is doorgegroeid tot een structurele voorziening, waarop zowel de doelgroep als de samenwerkingspartners kunnen rekenen. Voor de stabiliteit en de borging van de expertise en ervaring is ook structurele huisvesting en financiering van belang. In de eerste 6 jaar van het MOO werd de opvang gerealiseerd in renovatiepanden, waardoor huisvesting nooit voor langere tijd gegarandeerd was. In 2017 heeft het ASKV veelvuldig overleg gevoerd met de gemeente Amsterdam en woningbouwcorporatie Stadgenoot, met als resultaat dat de cliënten van het MOO inmiddels vallen onder de doelgroep kwetsbare bewoners, waarvoor het ASKV nu reguliere panden kan huren. Voor de financiële stabiliteit ontvangt het MOO voor de jaren 2018 -2020, naast de bijdragen van een aantal gemeenten, een financiering van het Europese fonds AMIF.

Resultaten

Aanmeldingen en herkomst

In 2017 ontving het M00 23 nieuwe aanmeldingen, 16 mannen en 7 vrouwen. De herkomstlanden van de nieuwe cliënten zijn zeer divers, al blijft West-Afrika net als in voorgaande jaren oververtegenwoordigd. Veel aanmeldingen zijn inmiddels direct afkomstig van 11 Nederlandse gemeenten. Twee personen kwamen van het Centrum voor Transculturele Psychiatrie Veldzicht. Het totaal aantal deelnemende gemeenten staat inmiddels op negen. De gemiddelde trajectduur van de in 2017 aangemelde cliënten ligt op negen maanden.

Hulpverleningsresultaten

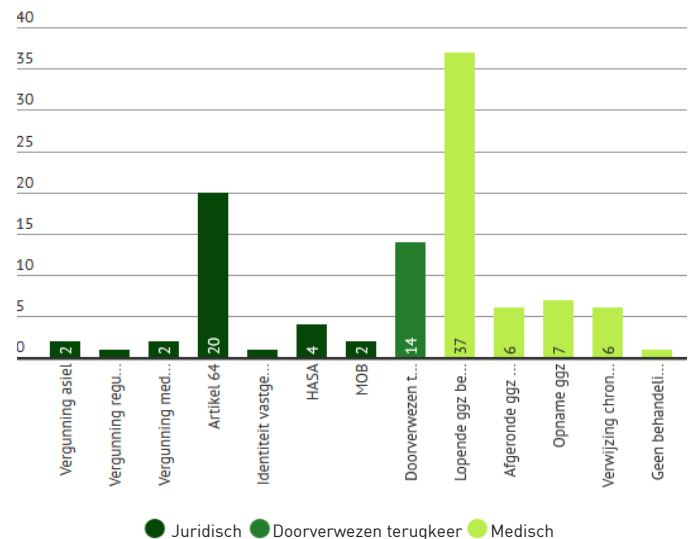
Het M00 heeft in 2017 in totaal 80 individuele cliënten ondersteund en 33 dossiers afgerond. Voor het M00 is een dossier niet per se afgerond als een juridisch resultaat is geboekt. De aard van de problematiek van onze cliënten maakt dat zij niet altijd terecht kunnen in reguliere opvang, zoals een AZC of een BBB-voorziening. Daarom blijven soms mensen met een Artikel 64 Vw procedure (uitstel van vertrek op medische gronden) toch bij het M00. Ook gebeurt het dat personen die zijn overgedragen aan terugkeerorganisaties tijdens het terugkeertraject in de opvang van het M00 wonen, omdat een BBB-locatie voor hen niet geschikt is. Ook verzorgt het M00 de medische na-trajecten voor personen die de opvanglocatie hebben verlaten vanwege herplaatsing in een AZC (artikel 64 Vw of HASA) of na het verkrijgen van een reguliere vergunning, maar die nog wel medische behandeling en begeleiding behoeven. In al die gevallen wordt het dossier voor het M00 nog niet afgesloten en blijven cliënten door ons ondersteund. Het behalen van een resultaat betekent voor het M00 dus nog niet automatisch het einde van de ondersteuning en het werken met de desbetreffende cliënt.

In het afgelopen jaar zijn 3 verblijfsvergunningen verkregen; 2 op asielgronden en 1 op reguliere gronden; 2 personen hebben een medische vergunning gekregen. Daarnaast hebben 24 cliënten hun recht op rijksopvang herkreten vanwege het inzetten van een kansrijke juridische procedure (uitstel van vertrek op medische gronden voor 20 personen; een herhaalde asielaanvraag voor 4 mensen). Het M00 heeft in 2017 14 personen warm overgedragen aan gespecialiseerde terugkeerorga-

nisaties. Van 1 cliënt is de identiteit en nationaliteit vastgesteld en 2 cliënten zijn met onbekende bestemming is vertrokken.

Het M00 beoogt naast het doorbreken van illegaliteit ook het bieden van een stabiele leefomgeving van waaruit geestelijke gezondheidszorg (GGZ) geïnitieerd en afgerond kan worden. Het M00 heeft in 2016 en 2017 dan ook 37 mensen begeleid naar GGZ-behandeling en daarnaast het begeleidingstraject voltooid bij 6 personen. Psychiatrische opname is in 7 gevallen noodzakelijk gebleken. Daarnaast zijn 6 cliënten doorverwezen naar passende zorg vanwege chronische gezondheids-problematiek.

Hulpverleningsresultaten

Samenwerking

Het Medisch Opvangproject is trekker en voorzitter van de Casuïstiekbespreking Ongedocumenteerden met Psychische Problemen Amsterdam (COPPA). In het COPPA werkt M00 samen met DT&V, IND, GGD, gemeente Amsterdam en de Equator Foundation (GGZ) om per casus een trajectplan op te stellen, gericht op een gezamenlijke aanpak. Een van de stugge problemen waar de partners in het COPPA tegenaan lopen, is dat cliënten die terugkeer willen overwegen eerst zekerheid nodig hebben over de beschikbaarheid en toegankelijkheid van zorg, behandeling en medicijnen in het land van herkomst, voor zij over

terugkeer afspraken durven te maken. Terugkeerorganisaties eisen echter dat de cliënt eerst tekent voor terugkeer voor zij aan de slag gaan met het onderzoek naar benodigde zorg in het land van herkomst.

Met de samenwerkingspartners is in mei 2017 een kleinschalige pilot gestart om te onderzoeken of een omkering van het proces, dus eerst duidelijkheid over de beschikbaarheid en toegang tot zorg en daarna vergaande afspraken maken over terugkeer, tot meer resultaten leidt.

Preventieproject

Samen met Stichting Arq³ is M00 in 2017 een project gestart om de mogelijkheden om door middel van een preventieve ketenaanpak te voorkomen dat vluchtelingen met psychiatrische problemen die zijn afgewezen en uit het AZC worden gezet, zonder behandeling op straat komen te staan. De overkoepelende doelstelling van het project Preventieve Ketenaanpak Psycho-trauma is het verbeteren van het welzijn van asielzoekers met psychische problemen wiens asielverzoek is afgewezen of dreigt te worden afgewezen. In dit project willen we samenhang en continuïteit brengen in het totale aanbod van begeleiding en zorg en duidelijkheid over een realistisch toekomstperspectief in Nederland of elders.

Dit preventieproject kende een moeizame start waarbij vooral veel tijd nodig was om de commitment te verkrijgen van cruciale ketenpartners, vooral vanwege de reorganisaties bij het COA en de nieuwe speler in het veld Arts en Zorg die verantwoordelijk is voor de organisatie van de gezondheidzorg voor asielzoekers. Het laat zien dat er nog veel barrières te slechten voor een goede samenwerking voor deze doelgroep. Deze is echter cruciaal en daarom blijven wij hard werken om het project toch goed van de grond te krijgen. Vroege afstemming tussen alle partijen kan zorgen voor continuïteit van huisvesting, opvang en begeleiding, waardoor veel ellende en jarenlange onzekerheid voorkomen kan worden. Inmiddels zijn we druk aan de slag om in de AZC's in Amsterdam, Utrecht en Alkmaar pilots op te kunnen starten voor een inrichting van de GGZ-keten. Specifieke aandacht wordt daarbij besteed aan de groep 'driegend uitgeprocedeerden' met psychiatrische problematiek.

Verzwarende problematiek

Medewerkers signaleren het laatste jaar een nieuwe trend in de aanmeldingen bij het M00. De personen die worden aange-

meld kampen met steeds zwaardere psychiatrische problematiek, wat onder meer blijkt uit de ernst van gestelde diagnoses en de hoeveelheid voorgeschreven medicatie. Ook is er sprake van meer en ernstiger gedragsproblematiek, waardoor vaker dan voorgaande jaren interventies van medewerkers nodig zijn.

Voor deze ontwikkeling zijn verschillende redenen aan te wijzen. Zo hebben grote gemeenten in de afgelopen jaren een gestructureerd systeem voor eigen gemeentelijke opvang voor ongedocumenteerden opgezet. Personen krijgen daarbij een intake met GGD-screening, waarbij de mens met een geconstateerde 'lichtere' problematiek toegang krijgen tot gemeentelijke 24-uurs opvang, terwijl mensen met zware problematiek worden doorverwezen naar het M00. Daarnaast neemt het M00 sinds 2 jaar personen op die zijn uitbehandeld bij Veldzicht; vaak hebben zij een lange geschiedenis in GGZ en justitie in Nederland, en is het perspectief op legaal verblijf klein. Dit zijn cliënten die komen uit een opnamesetting en die dus al een langere geschiedenis met behandeling hebben zonder dat dit tot zichtbare resultaten heeft geleid.

Deze ontwikkelingen zorgen ervoor dat het werk met cliënten zwaarder en intensiever wordt voor M00-medewerkers en dat er ook hogere eisen aan hen worden gesteld. Het M00 werkt inmiddels met meer gekwalificeerd personeel en zal waarschijnlijk in de toekomst daarin nog verder moeten investeren. Gezien de huidige ontwikkelingen rond de verzwarende van de problematiek van de doelgroep heeft het M00 voor 2018 een extra gespecialiseerde medewerker aangenomen.

Lokale hulpverlening, landelijke expertise

Het ASKV functioneert op gemeentelijk en landelijk niveau als een belangrijke gesprekspartner bij vraagstukken over mensen zonder verblijfsvergunning en fungeert als vraagbaak voor zowel overheid, maatschappelijke organisaties, als ongedocumenteerden zelf. Het ASKV zet zijn expertise in bij de lokale en landelijke lobby voor de verbetering van de positie van ongedocumenteerden en neemt en krijgt daarbij nadrukkelijk de rol van trekker bij (het ontwikkelen) van pleitbezorging en beleidsbeïnvloeding. Daarnaast organiseert het ASKV verschillende activiteiten om de door ons opgedane kennis en expertise te delen met maatschappelijke organisaties, beleidsmakers en geïnteresseerden

Lobby en beleidsbeïnvloeding

Amsterdam

In 2017 had het ASKV met samenwerkingspartners als Wereldhuis, Dokters van de Wereld en Taakgroep Vluchtelingen van de Raad van Kerken veelvoudig contact met zowel de beleidsmakers als met de fractievoorzitters van de Amsterdamse gemeenteraad over de ontwikkelingen rond het Programma Vreemdelingen. Door deze inzet is het instellen van uitsluitingscriteria voor toegang tot de BBB met ruim een halfjaar uitgesteld. Wel werd gesteld door de partijen die vóór de criteria waren dat kwetsbare personen niet op straat terecht zouden komen. Na invoering van de criteria in november is met het Wereldhuis, Dokters van de Wereld en Vluchtelingenwerk een monitoringsproject opgezet, waarbij maandelijks wordt bijgehouden hoeveel (kwetsbare) personen als gevolg van de uitsluiting op straat komen te staan. Elke drie maanden brengen de organisaties een rapport uit dat wordt gedeeld met beleidsmakers en politici.

Zowel in Amsterdam als in andere steden is er men er steeds meer van doordrongen dat zinvolle dagbesteding en activering een essentieel onderdeel zou moeten zijn van de begeleiding voor ongedocumenteerden. In Utrecht is eind 2017 in de gemeenteraad een motie aangenomen om activering op te nemen in het beleid, met het PAO als goed voorbeeld.

Gemeenteraadverkiezingen

In aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2018 zijn de politieke partijen in Amsterdam door ASKV en partners benaderd met input voor de verkiezingsprogramma's. Meerdere punten die door ons zijn aangedragen zijn terug te vinden in de programma's van o.a. GroenLinks en D66.

Met het Landelijk Ongedocumenteerden Steunpunt (LOS) en de burgerrechtenorganisatie Kompass heeft ASKV op landelijk niveau de grootste politieke partijen aangeschreven met het verzoek het thema gemeentelijke opvang voor ongedocumenteerden op te nemen in de verkiezingsprogramma's. In de zomer is lobby-training georganiseerd voor lokale hulpverleners met basiskennis voor effectieve pleitbezorging en beleidsbeïnvloeding. Voor de eerste maanden van 2018 zijn meer activiteiten ontwikkeld voor lokale hulpverleners om hen te ondersteunen bij de lobby in aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen.

Expertise delen

Vluchtelingen en trauma's

Naar aanleiding van het zesjarig bestaan van het Medisch Opvangproject Ongedocumenteerden publiceerde het ASKV / Steunpunt Vluchtelingen een rapport en organiseerde op 30 mei 2017 een verdiepingsavond met als thema 'Vluchtelingen en trauma'. Op deze drukbezochte avond werd dieper ingegaan op hoe traumatische gebeurtenissen kunnen leiden tot trauma's en de impact daarvan op het dagelijks leven van vluchtelingen en op hun de asielprocedure. Voor de meer dan 130 aanwezigen, veelal mensen die werken met en voor vluchtelingen – van buddy's van 'We are Here' tot medewerkers van de DT&V – gaven de lezingen nog meer inzicht in hoe trauma's waarmee vluchtelingen kampen van invloed zijn op (on)mogelijkheid om hun verhaal te vertellen in een asielaanvraag.

Avond Vluchtelingen en Trauma, 6 jaar MOO in het Verzetmuseum

Basisrechten

Naar aanleiding van de vele vragen over basisrechten die het ASKV ontvangt vanuit verschillende hulporganisaties organiseerde het PAO in september een publieksbijeenkomst over de basisrechten van vluchtelingen en andere migranten zonder verblijfsvergunning. De bijeenkomst vond plaats naast de doorlopende cursussen die georganiseerd worden voor cliënten. Door de cursus aan te bieden aan zowel ongedocumenteerden als professionals van hulporganisaties en particulieren hoopt het ASKV kennis over basisrechten van ongedocumenteerden te verduurzamen en op die manier ervoor te zorgen dat zij beter in staat zijn toegang te krijgen op de voorzieningen waar

ze recht op hebben. Uit de reacties van het publiek bleek dat er veel specifieke vragen zijn over basisrechten. Daarom is het ASKV van plan om in de toekomst vaker themabijeenkomsten te organiseren waar professionals vertellen over een specifiek thema dat raakt aan de wereld van vluchtelingen en andere migranten zonder verblijfsvergunning. Met deze verduurzaming van kennis hopen we op versterking van de toegang tot de basisrechten van ieder mens, met én zonder papieren.

Nacht van de Vervanging

In november organiseerde het ASKV voor de zesde maal de 'Nacht van de Vervanging' in het Verzetsmuseum in Amsterdam, waarbij plaatselijke politici en bekende Nederlanders voor één nacht onderdak geven aan een vluchteling zonder verblijfsvergunning, als 'vervanging' van de opvang die vluchtelingenorganisaties dagelijks bieden. Dit jaar werkten actrices Hanna Verboom en Hadewych Minis mee, evenals tv-persoonlijkheid Joost Prinsen, journalist Frénk van der Linden en schrijvers Marjan Berk, Saskia Goldschmidt en Lydia Rood. Zowel voor de vluchtelingen als voor de politici en BN-ers is deze persoonlijke ontmoeting een bijzondere ervaring geweest.

De Nacht wordt niet elk jaar georganiseerd, maar op het moment dat het ASKV van mening is dat de situatie van uitgeprocedeerde vluchtelingen specifieke aandacht behoeft. Dit jaar stond uiteraard in het teken van het regeerakkoord van het nieuwe kabinet. Met de fractievoorzitters uit de Amsterdamse gemeenteraad werd gedebatteerd over wat de kabinetsplannen voor de opvang van ongedocumenteerden kunnen gaan betekenen voor deze stad en het gemeentelijke Programma Vreemdelingen. Alle raadsleden waren het erover eens dat meewerken aan vertrek geen vereiste kan zijn, meewerken aan een oplossing wel. Daarvoor moet vol worden ingezet op begeleiding, activering en opvangvoorzieningen voor de vluchtelingen, zodat zij actief aan hun toekomst kunnen werken. Met de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2018 in zicht, zijn dat mooie afspraken om de politici aan te houden.

NL
Nacht van de Vervanging, Algemeen Dagblad [AD]

Marjan Berk

Uitgeprocedeed

Ik ben op weg naar de maaltijd die wordt geserveerd in het Verzetsmuseum. Het is de Nacht van de Vervanging. In het museum ontmoeten uitgeprocedeerde vluchtelingen elkaar bij de vrienden van het Steunpunt Vluchtelingen. Als ik niet moet werken, ga ik altijd naar die bijeenkomst.

Het is de bedoeling dat je na het eten iemand meeneemt naar huis, maar tot dusver bestond mijn plek uit een kamer met één bed, dus het bleef bij sympathie betuigen, in gesprek raken en mee-eten.

Dit jaar is mijn tafelheer Mohammed, een lange man, midden 30, uitgeprocedeed en – nadat hij in beroep is gegaan tegen deze beslissing – in afwachting van een tweede kans. „Ik zou als chauffeur kunnen werken, maar dat mag ik niet. Twee keer per week heb ik twee uur Nederlandse les. De taal is moeilaik...”

Ik vraag of hij alleen leeft. „Ik heb een vriend”, antwoordt hij. „Hij werkt wel, bij de post.”

Later vertelt Petra van het Steunpunt Vluchtelingen me dat hij homo is, maar dat de mensen die een oordeel moeten vellen over zijn status als vluchteling hem niet geloven. Dan zal een tweede poging ook weinig kans maken. En hij komt uit een land waar homo's worden vervolgd...

Op 16 oktober verrichtte de toenmalige minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap Jet Bussemaker de officiële opening van het Verzetsmuseum Junior door het afdrukken van een openingspamflet op een oude degelpers. Op de tafel met aan de oorlog gerelateerde boeken ligt het kinderboek *Verhalen uit Verzetsmuseum Junior*. De verhalen gaan over Henk, Nelly, Jan en Eva; zij waren kind tijdens de Tweede Wereldoorlog. Alle verhalen in dit boek zijn echt gebeurd. De

wereld zag er in de jaren 1940-1945 totaal anders uit. Weinig auto's, zodat kinderen goed op de stoep konden spelen. Spelletjes die je nu bijna niet meer ziet, zoals knikkeren, touwtjespringen of verstopperpje, kon je gewoon op straat doen.

Het boek, met heel veel foto's, snuffelt op alle mogelijke manieren rond in die vijf jaar oorlog. Ook een NSB-burgemeester komt aan het woord, waardoor je begrijpt waarom mensen die 'fout' waren heel andere idealen hadden dan de doorsneeburger. Ook kinderen uit Nederlands-Indië, Suriname en de Antillen maken duidelijk hoe het er in die jaren in hun land uitzag en hoe zij die vijf jaar oorlog ver van het thuisland doorbrachten.

Bij het verhaal over de joodse Eva hoort een interactieve presentatie. De kinderen kunnen meedenken over de vraag: wat moeten we doen? Moeten we onderduiken, ja of nee? En hoe gevaarlijk is dat? Na afloop wordt er gepraat en kunnen kinderen hun mening geven. Er wordt uitgelegd waarom persoonsbewijzen vervalst moesten worden. Aan het eind van de rondgang door het museum kunnen kinderen de hoofdpersonen van het boek ontmoeten. Zij zijn nu oude mensen en vertellen hoe het hen na de oorlog verging.

Voor mijn 11-jarige kleindochter, die op het ogenblik het leven in grote nieuwsgierigheid beziet, koop ik dit buitengewoon spannend boek over de werkelijkheid van de oorlog. Het gaat vanavond in haar schoen!

Marjan Berk

Hij is homo maar de mensen die oordelen over zijn status als vluchteling geloven hem niet

Nacht van de Vervanging Vluchtelingen slapen bij een Nederlander

Uit logeren voor meer begrip

Bekende en onbekende Nederlanders lenen voor een nacht hun bank of logeerkamer uit aan uitgeprocedeerde vluchtelingen om elkaar beter te leren kennen.

Links: Emma van Boregh, Anja's Daniël Cohen
Rechts: Erik van der Vliet, Anja's Daniël Cohen
Midden: Anja's Daniël Cohen
Rechts: Erik van der Vliet, Anja's Daniël Cohen

22 november 2017, het Parool

Geslaagde studenten Nederlandse les

Eduard (50) uit Abchazië bestaat niet

niet Den Poort
red: Jan Anis

De in Abchazië geboren Eduard heeft een identiteitskaart nodig met daarop de vermelding "staatsloos". De rechtbank oordeelde dat hij hier recht op heeft, maar er is in Nederland geen bevoegde instantie die hem dit document kan verstrekken. Daarom blijven de ouders voor Eduard gestolen; hij bestaat officieel niet.

De kersevrader die daags na de geboorte hiervan aangifte doet op het gemeentebureau blijft zijn kind een groot probleem: zijn dochter krijgt de Nederlandse nationaliteit niet. Als vanuit haar daartoe de ouders naar de wereld open. Waagt pa of moer voor een of haar identiteitskaart of paspoort aan? Geen probleem. Met gelijke papieren kan een kind vervolgens naar de dokter, naar school, een buitenlandse open en heeft het op vakantie bij een overzees grenscontrole niet weg te drukken op de achterbank.

Werkloofjd missen zo'n 15 miljoen mensen niets basaal als een nationaliteit. In Europa gaat het om ongeveer 600.000 burgers. Nederland telt officieel zo'n 5000 mensen zonder nationaliteit, hoewel de Vlaamse Reguleringsautoriteit UNICR schat dat het er eerder 10.000 zijn. Zeker is dat het aantal staatslozen nog toeneemt.

Normaal leven
De in 1964 geboren Eduard „geen achternaam“ uit Abchazië woont sinds 2001 in Nederland. Zijn vrouw is geknagd, vertelt hij in het gebouwen van Vlaamse Reguleringsautoriteit ASKV/Stuvia/Vlaamse Reguleringsautoriteit UNICR. Zijn echtgenote gaat bij de universiteit van Soechteri rechten studeren. Vanwege knoelgebeurtenissen tussen Abchazië en Georgië is in 1989 bevredigd Eduard zijn studie voortgezet af. Vijf jaar daarna koos de Abchazië een vrede tussen en verliet hij zijn eigen transportbedrijf. „Ik verveelde alles wat ik mis aan mijn vaderland. Daar verveelde ik goed mee.“ In die periode troefte hij ook met een Wit-Russische vrouw.

De zomer van 1992 ontwaarde hij al langer sluisrechtelijke confusie tussen Abchazië en Georgië in een bloeloele oorlog. Eduard neemt hakenloofde de werk naar Rotterdam en trekt vervolgens door naar het geboorteland van zijn vrouw. Hij krijgt in zijn land een eigen tijdelijke verblijfsvergunning en boekt er naar zijn eigen en een normaal leven op. Om redenen van veiligheid kan hij niet uitwijken, moet hij het land verlaten. Eduard, die dan inmiddels geschieden is, vertrekt daarin in zijn eerste Nederlandse land.

Een vrouw wist in het land waar hij nog steeds woont. Juffe Eduard niet. Al binnen drie dagen werd de immigratie- en Naturalisatieafdeling (IND) zijn aanvraag geweigerd. „Ik heb nooit de reden geboden, dat hebbe toezeg niet.“ Een nieuwe poging in België leidde eveneens tot niets. „Als Europese Dublinafdeling bevoeld dat ik heb verlaten

alid moeten aanvragen in het land waar ze de EU binnenkomen. De Belgische autoriteiten stuurden me daartoe terug naar Nederland.“

Ontsmoeden status
Toen Eduard geboren werd, behoorde Abchazië nog tot de Sovjet-Unie. Nadat de communistische staat in 1991 opgeheft was, schiedde Abchazië zich af van Georgië en riep het de onafhankelijkheid uit. Simultaan heeft het een onafhankelijk staat. Rusland erkent Abchazië, het Westen steunt Georgië. Bij hermeelde aanvragen is Eduard al minstens zijn grootste probleem. Zijn paspoort van de USA is sinds het einde van de Sovjet-Unie niet meer waard. Een identiteitskaart of paspoort van een ander land heeft hij niet.

In 2006 probeert Eduard een buitenslands verblijf te krijgen, een verblijfsvergunning omdat hij bezig zijn werk niet terug kan keren naar zijn land van herkomst. De IND weigert, zegt dat hij onvolledige meerkort kan terugkeren. „Abzur“, vindt Eduard „door de loop van de geschiedenis en politieke spelletjes ben ik Georgiër geweest. Maar ik ben allergisch voor Georgië, wil ook dit land te maken hebben, omdat het mijn leven heeft garandeerd. Ik heb daarom in de jaren '90 al vrijwillig afstand gedaan van de Georgische nationaliteit. Niettemin wilde de IND dat ik een formiduler onderzoekende een opzetieve Georgië te kunnen worden. „Als je niet tekent, blij je te leven lang illegaal in Nederland“, drong hij op. Toch had ik mijn handtekening niet gezet. Los van mijn principiële bezwaren was de aanvraag afgevoerd, want het tekelen van dit formulier in het buitensland is volgens de constitutie van Georgië niet toegestaan.“

Opzakk
Een voor Eduard telesteldende procedure, nodig de Dienst Terugkeer en Vertrek (DTVV) leren in 2007 uit voor een gesprek. De bepaald dat Eduard niet verwezen mag worden dat hij vrijwillig afstand heeft gedaan van de Georgische nationaliteit en erkent dat de man staatsloos is. Zijn advocaat vraagt vervolgens om identiteitspapieren, omdat een staatsloze daar volgens de Nederlandse geografische verdragen recht op heeft. De rechter gaat daarin mee, maar zegt tegelijkertijd dat er in Nederland geen bevoegd bevoegd instantie is in aangewenst om een dergelijk document af te geven. Gevoert beklaget dat voor Eduard dat er niets in zijn situatie wijzigt, hij blijft, iemand onder rechten. „Abzur“, noemt Eduard de rechtelijke uitdrukking. „Mijn recht bestaat alleen voortzet“, zegt hij cynisch. „In de praktijk levert het niks op, wij je beiden het best.“

Ik heb de DTVV kwam, wreeven ze zich in de handen. „Nu gaan we je eindelijk uitpakken en je laten vertrek“, zeiden ze. „Ik wil wel weg, maar het wordt afgepakt. Wouwend was ik. Na twee weken oordeelde de rechter dat de ontzetter van Eduard wettelijk is. Al die tijd wordt hij overal en nergens. Sinds vorig paspoort zag ik echter moet niet terug. Bij voorverwijzing in Amsterdam. Daar kan hij de afgelopen van 16.000 tot 9.000 met terug. Met een door de gemeente verstrekte pas mag hij gratis door de stad rennen. Elke dag is overveerd, zegt hij. Cynisch is ik regelmatig naar het Wereldhuis, een diale

In 2012 vraagt Eduard bij de gemeente Den Haag een staatsloosheidspas aan, een identiteitskaart met daarop de aangevering dat hij staatsloos is. De gemeente speelt de aanvraag door naar de IND. Uiteindelijk kunte de zaak voor bij de Haagse rechtbank. Die bepaald dat Eduard niet verwezen mag worden dat hij vrijwillig afstand heeft gedaan van de Georgische nationaliteit en erkent dat de man staatsloos is. Zijn advocaat vraagt vervolgens om identiteitspapieren, omdat een staatsloze daar volgens de Nederlandse geografische verdragen recht op heeft. De rechter gaat daarin mee, maar zegt tegelijkertijd dat er in Nederland geen bevoegd bevoegd instantie is in aangewenst om een dergelijk document af te geven. Gevoert beklaget dat voor Eduard dat er niets in zijn situatie wijzigt, hij blijft, iemand onder rechten. „Abzur“, noemt Eduard de rechtelijke uitdrukking. „Mijn recht bestaat alleen voortzet“, zegt hij cynisch. „In de praktijk levert het niks op, wij je beiden het best.“

Best, al, beoed
De gevolgen van zestien jaar „niet bestaan“ zijn voor Eduard wettelijk. Al die tijd wordt hij overal en nergens. Sinds vorig paspoort zag ik echter moet niet terug. Bij voorverwijzing in Amsterdam. Daar kan hij de afgelopen van 16.000 tot 9.000 met terug. Met een door de gemeente verstrekte pas mag hij gratis door de stad rennen. Elke dag is overveerd, zegt hij. Cynisch is ik regelmatig naar het Wereldhuis, een diale

insluiting in de stad. Doorgaans internt ik daar wat om de tijd te verdrijven. Vaak ontrol ik doofde mensen, maar de gevolgen heb ik er van. Welke zijn preventie, anderen hebben psychische problemen.“

In Nederland heeft Eduard enkele vrienden. Ze helpen hem onder meer aan kleding en andere zaken die hij dringend nodig heeft. Gelukkig bestaan er in deze wilde maatschappij nog goede mensen“, verucht hij. „Daarvoor is mijn vertrokken in de jaren '90. Ik heb andere gedachten over mijn toekomst“, zegt Eduard. „Ik Nederland instuiter systeem heeft mij gedegeerd nu iemand die officieel niet eens bestaat. Af en toe geboef ik gewoon niet wat er met mij is gebeerd.“

Hoewel zijn vertrokken in het „groeve regime“ inmiddels bijna stil is, geeft Eduard de hoop op een voor hem positieve wending nog niet op. Op dit moment berakt hij zich met zijn advocaat op vervolgacties. Welke instuiter systeem bij geborene geen nationaliteit heeft verkregen.“ Lange tijd zijn staatslozen een vergeten groep. Dat veranderde na het in 2011 de VN-Vluchtelingen

Staatlozen niet langer vergeten groep

Marlotte van Dael, onderzoeker juridisch team van ASKV/Stuvia/Vlaamse Reguleringsautoriteit UNICR, bevestigd Eduard's verhaal. De Amsterdamse organisatie maakt zich hard voor mensen zonder papieren. Door lobbywerk van het ASKV/Stuvia en verwante organisaties ligt er sinds afgelopen najaar een wetvoorstel dat met mensen gemakkelijker maakt om hun staatsloosheid aan te tonen.

Het aantal staatlozen in Nederland stijgt in hoog tempo, voert Van Dael. „Als Nederland zijn n'a 86.000 mensen gekerfeld worden wie de nationaliteit onbepaald is. Dit zijn lang niet allemaal staatlozen, hoewel er naar verwachting heel wat meer zijn dan de ongeveer 5000 mensen die officieel deze status hebben. Aanvraag is vooral van Palenstijn uit Syrie. Voorheen zijn veel mensen staatlozen geworden doordat hun land opgelukt te bestaan, vanwege juridische technische redenen of omdat iemand bij geborene geen nationaliteit heeft verkregen.“ Lange tijd zijn staatslozen een vergeten groep. Dat veranderde na het in 2011 de VN-Vluchtelingen

organisatie UNICR Nederland op de vingers tikt. Nederland moet beter omgaan met personen die door geen enkele staat als onderdan worden erkend, aldus de UNICR in een rapport. Staatlozen worden pas als zodanig gezien als de officiële documenten kunnen overleggen, maar staten willen deze papieren meestal niet geven. Nederland heeft daar vaak geen boodschap aan, waardoor staatlozen nogal eens in de illegale landen, Nederland moet daarom met een zorgvuldige procedure komen die bepaald iemand staatloos is, aldus de UNICR.

In aanvulling van de UNICR pleit de Adviescommissie voor Voedselendingszaken (ACVZ) eind 2013 voor een procedure voor de vaststelling van staatsloosheid. In 2014 beoefte het kabinet hieraan gebou te geven. In het najaar van 2016 beoefte toenmalig minister van Justitie en Veiligheid Van der Stoep de wet ter internerconsultatie aan. De wet regelt dat mensen hun staatsloosheid kunnen laten vaststellen door de rechter. Vastgestelde staatloosheid geeft deze

mensen meer rechten. Met een aantal andere organisaties is het ASKV bij alle inspanningen tot een wetvoorstel gekomen, hoewel de partijen vinden dat het op „critical massen“ toekortschiet. Zo is Nederland niet van plan om een verblijfsrecht te bepalen aan de vaststelling van staatsloosheid.

„Nederland heeft in dit verband een belangrijke rol te spelen in de erkenning van staatsloosheid géén verblijfsrecht“, waarschuwt de commissie voor de aanpak van staatsloosheid. Ze is bang dat veel staatlozen naar Nederland komen. Deze angst lijkt niet terecht, aangezien daarin de goed-tuurende landen nog niets van te maken is.

Van Dael verpoep dat het nog wel een tijdje zal duren voordat de nieuwe wet wordt ingevoerd en van kracht wordt. „De ambtelijke moderne manier langzaam. We hopen dat Kamerleden zich gedurende dit proces ook zullen bekommeren om de tekortkomingen in het wetvoorstel.“

„Staatsloosheid met één penneestreek op te lossen“

Advocaat Jefe Klas diende najaar 2016 bij het Mensenrechtencomité van de Verenigde Naties een klacht in tegen Nederland. Klacht van Klas is Denyu Zhao (jijna 7 jaar). Hij is in Nederland geboren, maar heeft geen nationaliteit. Zhao woont met zijn moeder Xia Jie Zhao in een grensovergangswijk in Karachi aan Zee. De 26-jarige vrouw komt uit China, zat in de geboorteland geïnterneerd en heeft geen papieren meer. De vader van Denyu is niet in beeld. Hij is geïnterneerd staat Zhao geïnterneerd als „nationaal onbekend“. De Nederlandse ambassade liet krijgen de jeugd niet, omdat hij geen verblijfsvergunning heeft. De Chinese nationaliteit kan de knap niet krijgen.

Als de jeugd al als staatsloze geïnterneerd wordt, zou hij meer rechten hebben en uiteindelijk zelfs Nederlandse kunnen worden. Een probleem voor Zhao is dat Nederland (nog) geen staatsloosheidsrechtprocedure kent. Omdat het onderzoek van een dergelijke procedure volgens mensenrechtenorganisaties een schending van een door Nederland getekende staatsloosheidsverdrag is, heeft Klas namens Zhao een klacht ingediend bij het Mensenrechtencomité van de Verenigde Naties. „Zhao is een van de ruim 15.000 kinderen in Nederland zonder nationaliteit“, zegt Klas desgevraagd. De reden dat juist namens hem een klacht bij het VN-Mensenrechtencomité is ingediend, is dat zijn kind in mei 2014 voor de Raad van State is geweest. Klaas: „Dat rechtsgegaan ondoelbaar is de oplossing van het probleem van Denyu bij de overheid. Hij wil hebben recht op zaken die kenmerkend zijn voor de wettelijke mensen. Sinds dit najaar weten we hoe dit wetvoorstel eruitziet. Omdat niet de wet te imponen voor Denyu hoegenaamd waarschijnlijk niet op, was de tijd rijp voor een nieuw wet het VN-Mensenrechtencomité.“

Waarom heeft het ene rechtszaak wijziging aan het wetvoorstel rondom de vaststellingprocedure staatsloosheid?

„Het wetvoorstel regelt alleen dat staatslozen als zodanig erkend kunnen worden als ze daarvoor bewijs kunnen overleggen. Over Denyu wil de Chinese ambassade niets zeggen, ze erkennen hem niet als Chinees, maar zeggen eveneens dat hij het niet is. Kwestie, in de praktijk is het voor Denyu onmogelijk om aan de juiste documenten te komen.“

Wat houdt het met deze klacht te bereiken?

„Vedigen verdragen rondom staatsloosheid hebben staat de plicht dit fenomeen te voorkomen en staatslozen te beschermen en moeten landen zich inspannen om staatsloosheid op te heffen. Zo moet een land na verloop van tijd in het belang van een kind ingrijpen als het maar een staatsloos kind is. Het is belangrijk dat het geval van Denyu en zo veel andere kinderen zonder nationaliteit bij Nederland bijgevoerd. Met een Amerikaanse collega met wie ik drie keer heb opgesproken, hoop ik daarom dat de VN Nederland verdedigt.“

In de Tweede Kamer zijn inmiddels vragen gesteld over de kwestie.

„De Tweede Kamer heeft schriftelijk en in antwoord op vragen van SP-Kamerlid Gevolgen van niet dat ook van uitgangspunten staatslozen kan worden verwacht dat zij terugkeuren naar het land van herkomst of overtoer verblijf. In theorie kan Denyu met zijn moeder naar China, maar dat is in de praktijk it al onhaalbaar. Hij heeft geen papieren. China accepteerde sowieso aanvraag uitgewezen onderdanen. Staat mensen die het land van China niet zien. „

Positief vindt de in de behandeling niet kwam. Staatsloosheid heeft dus priortiteit.“

Waarom verweert u een uitpak van het wetvoorstel?

„Het comité wet dat er in Nederland een wetvoorstel over staatsloosheidsrekening op stapel staat. Ik verwacht dat ook nu de zaak is uitgesproken, zodat de Tweede Kamer door het Mensenrechtencomité aangebrachte problemen kan laven en het parlementaire proces kan voortzetten.“

Ik hoop van harte dat er een oplossing komt voor de grote problemen van een relatief kleine groep mensen, ontloft bevestigend is vrijwel onoplosbaar. Maar dit probleem is gekerfeld door de bureaucratie en kun je met één penneestreek oplossen.“

Organisatie en financieel overzicht

In 1987 werden het ASKV (Amsterdams Solidariteits Komitee Vluchtelingen) en het Steunpunt Vluchtelingen de Pijp opgericht, naar aanleiding van de verharding van het asielbeleid. In 1989 fuseerden beide organisaties, waarna de stichting onder de naam ASKV/Steunpunt Vluchtelingen verder is gegaan.

Rapport MOO 2017

Om continuïteit en professionaliteit te waarborgen heeft het ASKV inmiddels betaalde medewerkers aangesteld (allen deeltijd), tegen een uniform en bescheiden salaris. Vrijwilligers en betaalde krachten worden gelijk behandeld en gewaardeerd. In 2017 waren ruim 30 vrijwilligers en 16 stagiair(e)s actief, plus een team van vrijwillige buddy's en taaldocenten. Daarnaast zijn nu 16 betaalde parttimers en 1 medewerker via de ID-regeling in dienst. Voor de medewerkers is de CAO Welzijn en Maatschappelijke Dienstverlening van toepassing.

Bestuur

Het bestuur van het ASKV bestond in 2017 uit:

- Frank van Haren, voorzitter (asieladvocaat)
- Audrey Kessels, secretaris (asieladvocaat)
- Esther de Haan, penningmeester (onderzoeker)
- Katrien de Klein, lid (journalist, redacteur)
- Sabina Gazic, lid (adviseur, ICT-deskundige)

Winst en verliesrekening over 2017

Jaar	2017	2016
Baten		
Inkomsten kantoor & organisatie	45.857	79.307
Inkomsten projecten		
- Bijdragen overheden	804.134	820.398
- Subsidies particuliere fondsen	299.569	203.375
- Giften en overige bijdragen	17.319	32.898
Som van de baten	<u>1.166.879</u>	<u>1.135.978</u>
Lasten		
Personeelslasten	512.337	540.155
Organisatie/kantoor/publiciteit	50.436	48.344
Projectlasten		
- Hulpverlening	143.383	128.578
- Medish Opvangproject Ongedocumenteerden	323.371	285.381
- Vreemdelingenloket	0	8.723
- Project Activering Ongedocumenteerden	97.194	65.091
- Nederlandse les	11.090	10.282
Som van de lasten	<u>1.137.811</u>	<u>1.087.006</u>
Saldo activiteiten	29.068	48.972

Voor een uitgebreid overzicht is de Jaarrekening op te vragen

The logo consists of a large, stylized 'KV' in white, followed by a white arrow pointing to the left. These elements are set against a green background that is framed by a thick black border with rounded corners. The 'KV' and arrow are positioned in the upper half of the image.

KV ←

Luchtelingen

Colofon

Het ASKV biedt al 30 jaar zowel juridische als maatschappelijke hulpverlening aan ongedocumenteerden. Het juridisch team staat afgewezen asielzoekers bij die nog mogelijkheden hebben voor legaal verblijf in Nederland. Terwijl een oplossing wordt gezocht, ondersteunt het maatschappelijk team hen bij het opbouwen van een menswaardig bestaan via leefgeld, huisvesting, dagbesteding, of (doorverwijzing naar) medische zorg. Naast hulpverlening en huisvesting werkt het ASKV aan een structurele verbetering van hun positie door campagnes, onderzoek en lobby. Ook signaleert het ASKV landelijke trends en problemen, en brengt deze onder de aandacht waar nodig.

Donaties kunt u overmaken naar
TRIODOS Bank
NL75 TRIO 03911 439 13
t.n.v. Stichting ASKV te Amsterdam

Het ASKV is bereikbaar maandag tot en met donderdag
tussen 10.00 tot 17.00 uur.

ASKV / Steunpunt Vluchtelingen
Frederik Hendrikstraat 111-C
1052 HN Amsterdam
tel: 020 627 2408
fax: 020 420 3208

info@askv.nl
www.askv.nl
www.facebook.com/ASKV.Steunpunt.Vluchtelingen
@askv_tweet

Fotografie: Bas Baltus
Tekst: medewerkers ASKV / Steunpunt Vluchtelingen
Redactie: Marieke van Doorninck
Eindredactie: Katrien de Klein
Vormgeving: Annette Kouwenhoven
Druk: Flyeralarm

Maart 2018

Met dank aan alle donateurs, instanties en fondsen die het ASKV financieel ondersteunen

Gemeente Almere

